

POLICY PAPER

Soumrak východních příslibů: česká mediální debata o čínských investicích a 5G sítích

Veronika Blablová, Ivana Karásková

SOMRAK VÝCHODNÍCH PŘÍSLIBŮ: ČESKÁ MEDIÁLNÍ DEBATA O ČÍNSKÝCH INVESTICÍCH A 5G SÍTÍCH

Policy paper

Červen 2021

Autorky – Veronika Blablová, Ivana Karásková

Citace – Blablová, V., Karásková, I. (2021). Soumrak východních příslibů: česká mediální debata o čínských investicích a 5G sítích. Praha, Asociace pro mezinárodní otázky (AMO).

Poděkování – Autorky děkují Janě Vaněčkové, výzkumné asistenci čínských projektů, za pomoc se sběrem, kódováním a interpretací dat.

Tato publikace vznikla v rámci projektu MapInfluenCE (dříve známého jako ChinfluenCE), který zkoumá vliv Číny, Ruska a jiných autoritářských režimů ve střední Evropě, konkrétně v Česku, Polsku, Maďarsku a na Slovensku. Komparativní povaha projektu umožňuje identifikovat, jaké strategie a nástroje Čína a Rusko používají, kde dochází k souhře a kde si naopak konkurují. Pro detailnější srovnání vývoje mediální debaty k tématu čínských investic a 5G sítí ve všech zemích Visegrádu viz Karásková, I. et al. (2021). Careful or careless? Debating Chinese investment and 5G technology in Central Europe. Prague, Czech Republic, Association for International Affairs (AMO).

MapInfluenCE vytvořila a koordinuje Asociace pro mezinárodní otázky (AMO).
Vydání studie podpořil grant National Endowment for Democracy (NED).

Sazba – Zdeňka Plocrová

Tisk – Vydavatelství KUFŘ, s.r.o. – tiskárna

ASOCIACE PRO MEZINÁRODNÍ OTÁZKY (AMO)

Žitná 27/608

CZ 110 00 Praha 1

Tel.: +420 224 813 460

info@amo.cz

www.amo.cz

© AMO 2021

ISBN 978-80-87092-93-4 (tištěná verze)

ISBN 978-80-87092-94-1 (pdf verze)

Obsah

Shrnutí	7
Doporučení	9
Mediální analýza 2.0	10
Zkušenost s CEFC jako odstrašující příklad	13
Huawei: tematizace čínské hrozby v 5G sítích	19
Závěry a doporučení	25
Autorky	26
O MapInfluenCE	27
O AMO	28
Poznámky	29

Shrnutí

- Během posledních tří let prošlo mediální pokrytí témat souvisejících s Čínou v Česku mnoha změnami. Tato analýza mapuje vývoj ve dvou případových studiích – konkrétně mediální pokrytí tématu čínských investic a zapojení Číny do budování sítí páté generace (5G). Zjištění navazují na již dříve publikovanou studii,¹ jež se věnovala mediálnímu pokrytí Číny v letech 2010 až 2017, a umožňují tak vyvozovat širší závěry o celé dekádě, během níž česká média informovala o Číně.
- Zatímco otázka čínských investic v České republice (nebo jejich nedostatku) se objevovala v mediálním diskurzu o Číně během předchozího výzkumu, téma budování 5G sítí a možné zapojení čínských společností je novým prvkem debaty. Obě otázky jsou však ve veřejné debatě vzájemně propojené.
- Český mediální diskurz o obou tématech v letech 2017-2020 byl překvapivě chudý, repetitivní a bez větší snahy jít do hloubky. V textech, kterým se studie věnovala, převažoval neutrální postoj. V debatě dominovali novináři a političtí představitelé. Narativy související s 5G sítěmi však významně ovlivňovala také česká bezpečnostní komunita.
- Na první pohled může být převaha neutrálního sentimentu v diskurzu vnímána jako pozitivní zjištění a výhoda. Tato neutralita však není výsledkem předchozí živé diskuze, jež by vzala v potaz všechny argumenty.
- Mediální pokrytí tématu čínských investic se zaměřilo hlavně na jejich nedostatek nebo neúspěch společnosti CEFC v České republice, spíše než na rozlišení mezi investicemi do oblastí, jež jsou vnímány jako citlivé, a těmi, kde by čínské investice nepředstavovaly bezpečnostní riziko.
- Analýza odhalila, že česká mediální debata o 5G sítích, byť napojená na mezinárodní vývoj, je primárně ovlivněna domácí politickou scénou. Média měla tendenci prezentovat toto téma jako vysoce odborné, technické a takové, o němž by měli rozhodovat politici a experti. Velmi plochá debata týkající se úzké skupiny osob však může být lehce náchylná ke stočení jedním či druhým směrem.
- Klíčovou součástí debaty bylo varování Národního úřadu pro kybernetickou a informační bezpečnost (NÚKIB) o rizicích spojených s používáním produktů čínských výrobců v sítích 5G. Toto varování bylo mnohokrát bagatelizováno českým prezidentem Milošem Zemanem. V důsledku je tedy česká debata

o 5G sítích spojena se schopností úřadu NÚKIB odolat politickému tlaku a zachovat si důvěryhodnost.

- Čínští aktéři, včetně společnosti Huawei, se nadále pokoušejí ovlivnit diskurz českých médií. Analýza zjistila, že na serveru denik.cz jsou od října 2020 pravidelně zařazovány reklamní články sponzorované společností Huawei. Stejně zajímavé je i vysílání, které publiku zprostředkovala TV Barrandov, spoluvlastněná čínskou společností CITIC. Sentiment této mediální produkce byl vůči Číně pozitivní.

Doporučení

- Politici by se měli vyhnout politizaci a populistickému rámování diskurzu zaměřeného na Čínu. Vytvoření účinné zahraniční, bezpečnostní a hospodářské politiky vůči Číně vyžaduje diskurz založený nikoli na dojmech, ale analýze faktů s primárním důrazem na národní zájmy.
- Nedostatek analytiků se specifickými znalostmi o Číně (ať již v jazykové, politologické, ekonomické či právní rovině) je přetrvávajícím problémem celého Visegrádského regionu. Vláda by měla podpořit rozvoj domácí expertní komunity zaměřené na Čínu a nikoli alibisticky spoléhat na zahraniční donory a partnery.
- Pokračující snahy čínských aktérů ovlivňovat český mediální diskurz k tématu 5G sítí vyžadují pozornost ze strany českého státu, jeho bezpečnostní komunity a novinářů.
- České pozici by velmi prospělo rozlišení zahraničních investic (nejen těch z Číny) na oblasti, v nichž nepředstavují bezpečnostní riziko a oblasti, do nichž Česko nechce vpustit zahraniční kapitál z problematických zemí. Ačkoli zákon o prověřování zahraničních investic přesně nastavuje parametry pro vstup zahraničního kapitálu do citlivých sektorů, mediální debata tuto skutečnost nereflektuje. Rozlišení mezi žádoucími a nežádoucími investicemi by zvýšilo důvěryhodnost Česka v očích zahraničních investorů a vedlo by k rozvinutější diskuzi o českých ekonomických zájmech ve vztahu k Číně.
- Pro udržení informované a na faktech založené veřejné debaty o Číně je třeba podporovat investigativní žurnalistiku a systematické propojování a sdílení informací mezi novináři a experty.

Mediální analýza 2.0

V roce 2018 vydal projekt MapInfluenCE policy paper s názvem Central Europe for Sale: The Politics of China's Influence,² který shrnoval zjištění jedinečného rozsáhlého výzkumu mediálního pokrytí a politické agendy související s Čínou v České republice, Maďarsku a na Slovensku od roku 2010 do poloviny roku 2017. Tato studie poskytla nový pohled na utváření čínského vlivu ve třech zemích Visegrádu. Vycházela z analýzy založené na datovém souboru více než 7 700 mediálních výstupů k Číně a sérii rozhovorů s aktéry vytvářejícími mediální, ale i politickou agendu spojenou s Čínou. Analýza hledala odpověď na zásadní otázky o tom, jak se vytváří diskurz o Číně ve střední Evropě, kdo nastoluje agendu a jaká témata převládala v mediálních debatách ve spojení s Čínou. Zahrnovala deníky, týdeníky s politickým anebo ekonomickým zaměřením, rozhlasové a televizní stanice a zpravodajské servery. Zaměřila se na tradiční i alternativní, veřejná i soukromá média, včetně médií (spolu)vlastněných čínskými společnostmi.

Tato komplexní studie představovala první pokus o diskurzivní analýzu mediálního pokrytí Číny ve střední Evropě. O rok později se tým rozrostl o polské analyticky a podle stejné metodologie zmapoval mediální diskurz o Číně v Polsku, pokrývající ještě delší období (2010 – červen 2018) a umožňující srovnání mezi všemi zeměmi Visegrádu (V4).³

Analýza v České republice přinesla zásadní zjištění, podle něhož čínské vlastnictví místních médií účinně eliminuje všechny texty, jež by referovaly o Čínské lidové republice (ČLR) a její politice negativně. Zjištění projektu MapInfluenCE přispělo k nezbytnému posunu v uvědomění si zranitelnosti médií ze strany klíčových evropských aktérů a vedlo k začlenění médií do evropského mechanismu na prověřování zahraničních investic, který v Evropské unii plně funguje od října 2020.⁴ Tento nástroj umožňuje sdílení informací o investicích do kritických odvětví ze strany investorů pocházejících ze zemí mimo EU. Následně byla média také zahrnuta do národních zákonů, včetně českého zákona o prověřování zahraničních investic, které vládám umožňují blokovat nežádoucí investice do strategických odvětví. Jedno z doporučení MapInfluenCE z roku 2018 tak mělo dopad na utváření politik na evropské i vnitrostátní úrovni a přispělo k lepší ochraně médií.

Za druhé, studie identifikovala síť aktérů, kteří vytvářeli agendu diskurzu o Číně v zemích V4. Tuto agendu tvořili většinou novináři a politici, nikoli experti. Úroveň porozumění tématům spojených s Čínou byla tak v mnoha případech poměrně elementární. Ukázalo se také, že informace zprostředkované střeoevropskými novináři byly často převzatými zprávami zahraničních zpravodajských agentur nebo pocházely z anglickojazyčných medií. Studie apelovala na zvýšení odborných znalostí ve střeoevropských zemích. „To, co je potřeba,“ tvrdili autoři, „není jen intenzivnější účast odborníků na Čínu ve veřejné debatě, ale také neustálé vzdělávání novinářů a politiků. Cílem je podporovat kritickou diskuzi o Číně založenou na faktech spíše než předsudcích a přáních. Zásadní součástí této priority je podpora investigativní žurnalistiky s dlouhodobým zaměřením na témata související s Čínou.“⁵

Předchozí výzkum také objevil a vysvětlil závažnější rozdíly v sentimentu a tematickém zaměření mediální produkce o Číně v zemích V4. Zatímco polská, maďarská a slovenská média se soustředila převážně na obchod, investice (nebo jejich nedostatek) a bilaterální ekonomické vztahy s Čínou s většinou neutrálním zabarvením diskurzu, česká média se častěji zaměřovala na kritiku porušování lidských práv v Číně, následovanou zmínkami o cenzuře, komunismu a Tibetu.

O tři roky později lze konstatovat, že zatímco nedostatek financování čínské expertízy z národních zdrojů je přetrvávajícím problémem nejen na akademické půdě, ale i ve výzkumných institucích a v neziskovém sektoru, nezávislá žurnalistika se znatelně posunula a rozvinula v pokrytí čínského tématu. Novináři odhalili netransparentní a problematickou spolupráci čínských aktérů s akademickými institucemi,⁶ alarmující jednání místních politiků se vztahem k Číně,⁷ čínskou propagandu a dezinformace zaměřené na ovlivňování české veřejnosti,⁸ nebo praktiky čínské společnosti Huawei.⁹ Úroveň povědomí o problémech spojených s (některými) čínskými aktivitami ve střední Evropě se tak mezi místními politiky, experty, novináři a širokou veřejností velmi pravděpodobně v uplynulých třech letech zvýšila.

Jak bylo uvedeno výše, v posledních letech došlo k mnoha změnám v mediálním pokrytí Číny v zemích Visegrádu. Analytici MapInfluenCE se proto rozhodli rozšířit analýzu diskurzu o následující období. Vzhledem k tomu, že se mediální pozornost věnovaná tématům souvisejícím s Čínou výrazně zvýšila, nebylo možné použít stejný metodologický přístup, který umožnil rozsáhlý výzkum v roce 2018. Analytici se proto rozhodli zaměřit pouze na dvě klíčová témata – čínské investice v zemích V4 (v této studii se věnujeme čínským investicím z českého úhlu pohledu) a zapojení Číny do budování 5G sítí. Tato dvě témata měla jasný regionální rozměr a téma zároveň během sledovaného období fluktuovalo s tím, jak se měnil pohled na zapojení čínských telekomunikačních společností do budování sítí páté generace. Témata jsou napojena na zásadní aspekty vlivu Číny (nejen) v oblasti hospodářské a technologické, ale zároveň překonávají národní a regionální kontext debat a výrazně je spojují s širším mezinárodním vývojem, včetně vztahů s klíčovými politickými a bezpečnostními partnery středoevropských států (např. Německem nebo Spojenými státy americkými).

Výzkum se znovu zaměřil na klíčové otázky: Které faktory ovlivnily diskurz? Byl diskurz hlavně ovlivněn domácími událostmi nebo aktivitami jiných mezinárodních hráčů (jako je Čína, Evropská unie nebo Spojené státy)? Kdo byli klíčoví tvůrci agendy a jak tato dvě témata vnímali? Změnil se diskurz od předchozí analýzy a co lze celkově říci o dekádě reflexe Číny ve středoevropských médiích?

Výsledná analýza zahrnuje produkci nejsledovanějších médií s celostátním dosahem od července 2017 (v polském případě od poloviny roku 2018) do konce roku 2020. K analýze bylo vybráno celkem 55 českých, polských, maďarských a slovenských médií (deníky, televizní a rozhlasové stanice a online zpravodajské portály), jež celkově publikovaly 1 744 textů o čínských investicích a 1 769 textů o zapojení Číny do 5G sítí ve čtyřech různých jazycích.

Datový soubor byl poté kódován podle několika kritérií: typ textu (např. zpráva, článek, komentář, rozhovor atd.), dílčí témata (diskutovaná v souvislosti s hlavním tématem, uspořádaná jako klíčová slova) a tvůrci agendy (autoři a spoluautoři textů, citovaní jednotlivci nebo zástupci institucí). Analýza také posuzovala sentiment, tedy celkový tón mediálního pokrytí, který ovlivňuje charakter textu a je používán

novináři k rámování události. Kódování sentimentu bylo provedeno na Likertově tříbodové stupnici – sentiment mohl být buď neutrální, negativní nebo pozitivní. Kodéři posuzovali sentiment (neutrální, negativní nebo pozitivní postoje vůči Číně) názorů prezentovaných v souboru klíčových témat, včetně možných odlišností mezi různými médii. Každý text obdržel pouze jednu hodnotu sentimentu.

V této studii podrobně představujeme výsledky analýzy českých médií, přinášíme závěry a nabízíme doporučení. Komparativní studie, dávající české výsledky do souvislosti s výsledky polské, maďarské a slovenské analýzy, je k dispozici na stránkách projektu MapInfluenCE v anglickém jazyce.¹⁰

Zatímco otázka čínských investic v České republice (nebo jejich nedostatku) se objevovala v mediálním diskurzu o Číně během předchozího výzkumu, téma budování 5G sítí a možné zapojení čínských společností je novým prvkem debaty. Obě otázky jsou však ve veřejné debatě vzájemně propojené.

V roce 2015 oznámila čínská soukromá společnost China Energy Company Limited (CEFC) záměr založit své sídlo v Praze. Během svého působení převzala nebo získala podíly v řadě společností, včetně mediální společnosti Empresa Media, která do dubna 2020 vlastnila TV Barrandov. Předseda CEFC Jie Ťien-ming, čínský státní příslušník, byl jmenován poradcem prezidenta Miloše Zemana. V roce 2017 se však o společnosti CEFC, kterou část politiků představovala veřejnosti jako předvoj budoucích čínských investic do České republiky, objevily zprávy, že je blízko bankrotu, a následně její aktiva převzala čínská státní skupina CITIC.¹¹ Jie Ťien-ming zmizel v Číně, když se objevily zprávy, že CEFC byla založená na principu pyramidové hry,¹² a sama společnost je vyšetřována v souvislosti s korupcí.

Po fiasku s CEFC následovala další rána obrazu Číny v Česku, když na konci roku 2018 vydal Národní úřad pro kybernetickou a informační bezpečnost (NÚKIB) varování týkající se používání produktů společností ZTE a Huawei v české kritické infrastruktuře, včetně 5G sítí. Tento krok zařadil Česko v debatě o bezpečnosti 5G sítí mezi první skeptické státy. Bezpečnostní obavy českého úřadu opakovaly podezření vůči záměrům Číny ve Spojených státech a několika evropských zemích. Prezident Zeman kriticky komentoval kroky NÚKIB a znevažoval deklarovaná bezpečnostní rizika. Zároveň tvrdil, že varování je součástí ekonomického soupeření mezi Spojenými státy a Čínou.¹³ Negativní zkušenost s firmou CEFC a upozornění ze strany NÚKIBu na rizika používání produktů čínských společností v české kritické infrastruktuře přišly v krátkém sledu a logicky vedly k prudkému nárůstu mediálního pokrytí obou témat.

Pro naši analýzu jsme vybraly 15 médií, která splňují kritérium nejvyšší čtenosti, poslechovosti nebo sledovanosti českým publikem mezi lety 2017 a 2020. Zaměřily jsme se na tři deníky s celostátním dosahem (Blesk, MF Dnes a Hospodářské noviny), tři televizní stanice (ČT 1, Nova a TV Prima), tři rozhlasové stanice (Radiožurnál, Impuls a Evropa 2) a pět zpravodajských portálů (novinky.cz, idnes.cz, aktualne.cz, denik.cz a seznam.cz). Vzhledem k tomu, že předchozí výzkum¹⁴ mapoval náhlý výskyt pozitivního sentimentu u témat souvisejících s Čínou poté, co došlo k finančnímu zapojení společnosti CEFC do Empresy Média, přidaly jsme do souboru médií také TV Barrandov,¹⁵ přestože stanice nesplňuje kritérium největší sledovanosti. Pro filtrování textů byla použita mediální databáze Newton. Dataset obsahoval 787 textů o 5G sítích a 674 textů o čínských investicích.

Zkušenost s CEFC jako odstrašující příklad

Data o mediálním pokrytí čínských investic ukazují, že domácí události (např. pád CEFC) měly podstatný vliv na zájem médií. Ke zvýšenému mediálnímu pokrytí přispěly tři hlavní události. Nejdříve se na jaře 2018 v souvislosti s vyšetřováním CEFC v Číně dostala do médií dvě zásadní témata – dluhy CEFC v České republice a „záchranná mise“, kterou do Číny podnikli vyslanci prezidenta Zemana (kancléř Vratislav Mynář, Zemanův poradce Martin Nejedlý a bývalý ministr obrany, lobbista a místopředseda představenstva CEFC Jaroslav Tvrdík). Zatímco jejich deklarovaným cílem návštěvy Číny bylo zjištění dalších informací o zatčení Jie Ťien-minga,¹⁶ média byla vůči tomuto tvrzení spíše skeptická a představovala jiný obrázek, podle kterého tito vyslanci zjišťovali budoucnost aktiv CEFC v České republice. Zájem o budoucnost této společnosti později potvrdil v oficiálním prohlášení český prezident.¹⁷

Druhou a zdaleka nejvíce mediálně pokrývanou událostí byla pátá cesta prezidenta Miloše Zemana do Číny, na kterou ho v dubnu 2019 provázela politická a obchodní delegace. Poslední událost, jež se odehrála v lednu 2020, byla znovu spojena s prezidentem Zemanem a jeho odmítnutím účasti na summitu zemí střední a východní Evropy a Číny (tzv. formátu 17+1) kvůli malému objemu čínských investic v Česku.

GRAF 1: ČASOVÝ VÝVOJ POKRYTÍ TÉMATU ČÍNSKÝCH INVESTIC V ANALYZOVANÝCH ČESKÝCH MÉDIÍCH (7/2017-2020)

GRAF 2: VÝVOJ POKRYTÍ TÉMATU ČÍNSKÝCH INVESTIC V ANALYZOVANÝCH ČESKÝCH MÉDIÍCH (7/2017-2020)

počet relevantních článků v daném roce

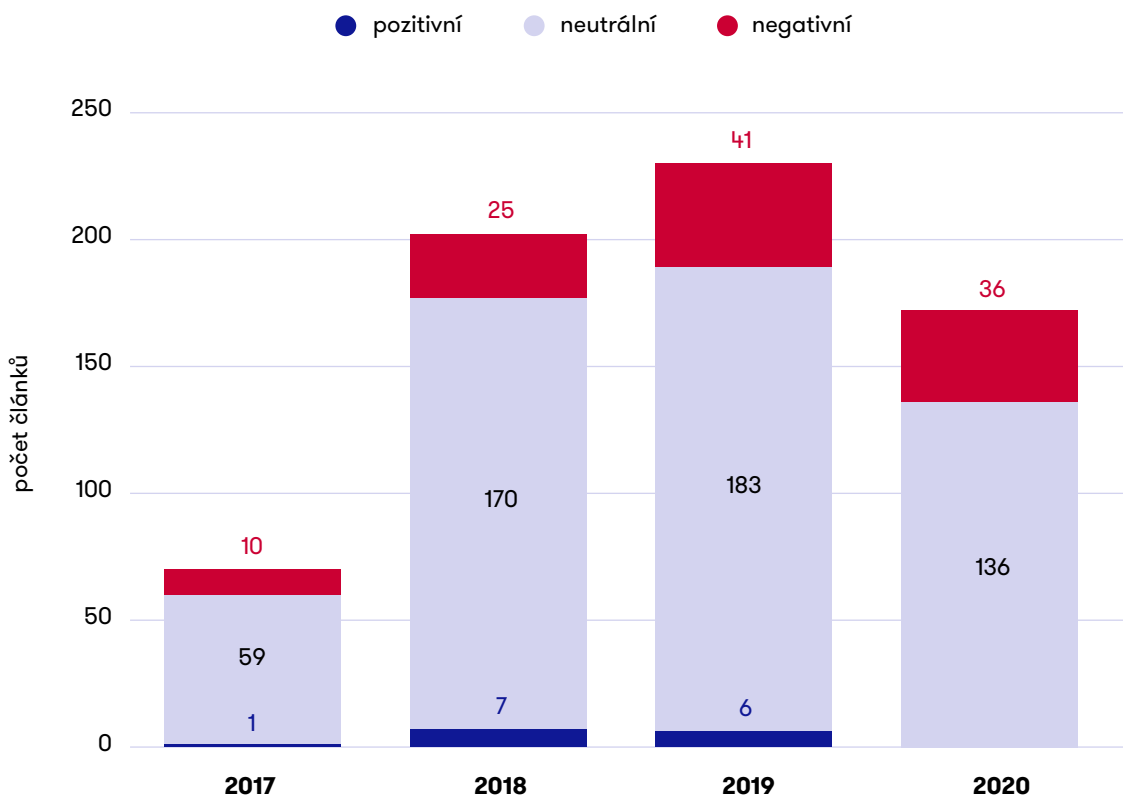
	2017	2018	2019	2020	celkem
Blesk	1	7	8	5	21
MF Dnes	9	21	19	13	62
Hospodářské noviny	24	49	30	24	127
ČT 1	3	19	22	9	53
TV Nova	0	0	4	1	5
TV Prima	0	2	7	5	14
TV Barrandov	1	7	6	5	19
Radiožurnál	5	13	22	7	47
Rádio Impuls	0	1	1	0	2
Evropa 2	0	0	0	0	0
novinky.cz	7	24	31	18	80
idnes.cz	3	7	10	14	34
aktualne.cz	6	15	24	21	66
denik.cz	7	17	11	9	44
seznam.cz	4	20	35	41	100
celkem článků v daném roce	70	202	230	172	674

Soumrak východních příslibů: česká mediální debata o čínských investicích a 5G sítích

S vypuknutím koronavirové pandemie ztratila otázka čínských investic pro česká média přitažlivost, protože ta se věnovala jiným otázkám souvisejícím s Čínou. Další události, které přitahovaly určitou pozornost českých médií, byly také spojeny s domácím vývojem, například vypovězení smlouvy mezi Prahou a Pekingem (říjen 2019) a potenciální ekonomické dopady s tím spojené, nebo cesta předsedy Senátu Miloše Vystrčila na Tchaj-wan (cestě se média věnovala v době jejího oznámení v červnu a následně také během jejího průběhu v srpnu a září 2020).

Diskuzi jasně dominovalo zpravodajství (429 textů), následovaly rozhovory (75), komentáře (64), články (38), reportáže (34), blogy (20) a debaty (14). Mezi analyzovanými deníky byly neaktivnějšími v tématu čínských investic Hospodářské noviny (127 článků), přičemž MF Dnes této otázce věnovala 62 článků a bulvární Blesk toto téma sotva zmínil (21 článků). Z televizních i rozhlasových stanic věnovala vyšší pozornost čínským investicím v České republice veřejnoprávní média. ČT1 vytvořila 53 mediálních výstupů, zatímco Radiožurnál 47 (TV NOVA měla 5 výstupů, TV Prima 14 a TV Barrandov 19). Soukromé rozhlasové stanice (Rádio Impuls a Evropa 2)

GRAF 3: SENTIMENT TEXTŮ O ČÍNSKÝCH INVESTICÍCH V ANALYZOVANÝCH ČESKÝCH MÉDIÍCH (7/2017-2020) – CELKOVÁ DATA

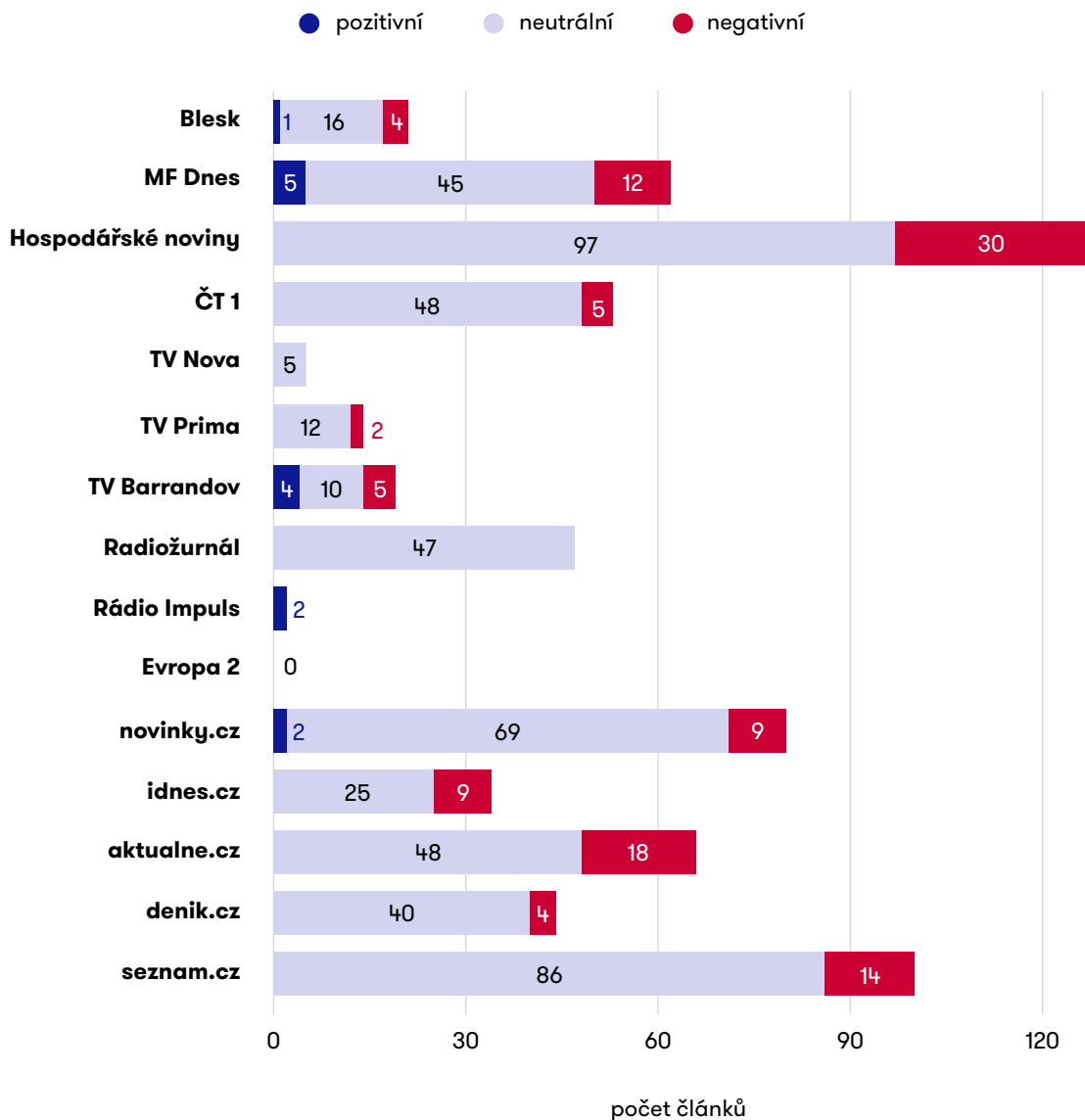
tomuto tématu nevěnovaly pozornost. Mezi zpravodajskými portály nejaktivněji pokrývaly čínské investice servery seznam.cz a novinky.cz se 100 a 80 mediálními výstupy, následovaly aktualne.cz (66), denik.cz (44) a idnes.cz (34).

Převážná většina textů (81 %), které se přímo věnovaly čínským investicím, byla neutrální, přičemž jednoduše popisovala výši investic, objem bilaterálního obchodu nebo pozice a aktivity angažovaných politiků a lobbistů. 17 % textů však bylo kritických. Většinou se jednalo o komentáře nebo blogové příspěvky, které zmiňovaly například čínské ekonomické aktivity v zahraničí. Pouze 2 % textů nesla jasně identifikovatelný pozitivní sentiment.

Jak bylo uvedeno výše, většina médií zůstala obezřetná, pokud jde o údajné výhody nebo rozsah čínských investic v České republice. Zajímavé je, že média byla skeptická ještě před pádem CEFC, který ukázal, že společnost byla zadlužená. Média pokračovala v trendu již popsaném v předchozím výzkumu projektu MapInfluenCE,¹⁸ když odolávala tlaku části politických a ekonomických aktérů budovat pozitivnější obraz Číny v České republice. Zajímavou proměnu však ukázala analýza sentimentu textů k tématu čínských investic u TV Barrandov. Televize zprvu (do září 2018) reflektovala téma čínských investic převážně pozitivním způsobem, a to díky pravidelným vstupům českého prezidenta Miloše Zemana. Od listopadu 2018 byl prezident v otázce čínských investic na TV Barrandov mnohem zdrženlivější, jeho vstupy (a celkové zaměření příspěvků k tématu čínských investic) byly neutrální nebo přímo negativní.

Zatímco Jaromír Soukup, moderátor a zároveň spolujednatel této televizní stanice, prezentoval vůči Číně pozitivní nebo negativní postoj ve zpravodajství nebo neutrální

GRAF 4: SENTIMENT TEXTŮ O ČÍNSKÝCH INVESTICÍCH V KONKRÉTNÍCH ČESKÝCH MÉDIÍCH (7/2017-2020)

Soumrak východních příslibů: česká mediální debata o čínských investicích a 5G sítích

a negativní v debatách, zdá se, že pro rozhovory s prezidentem uplatňoval odlišnou strategii. Soukup byl vůči Číně často negativní ve svých otázkách pro prezidenta, možná aby stimuloval diskuzi nebo umožnil prezidentovi zpochybnit tuto pozici a představit pozitivní pohled na Čínu. Opakovaně byl zmíněn například zájem prezidenta o iniciativu Nové hedvábné stezky (a její směřování přes Českou republiku).¹⁹ Čínské investice podle Zemana nepřestaly přicházet do České republiky, ale pouze zpomalily. Obviňoval také média z negativního postoje vůči CEFC a poukázal na „mnohem silnější“ společnost CITIC, která převzala její aktiva.²⁰ Prezident Zeman zároveň varoval před možným dopadem jednání českých politiků na české společnosti působící v Číně, jako jsou Home Credit nebo Škoda Auto. Investici do fotbalového klubu SK Slavia Praha uváděl jako příklad úspěšné čínské investice v České republice.

Obecně lze říci, že se média zahrnutá do analýzy často nesnažila přinést nové nebo podrobné informace k otázce čínských investic. Mediální debata se netýkala toho, kam má Česká republika v úmyslu přilákat čínské investice nebo zda existují oblasti,

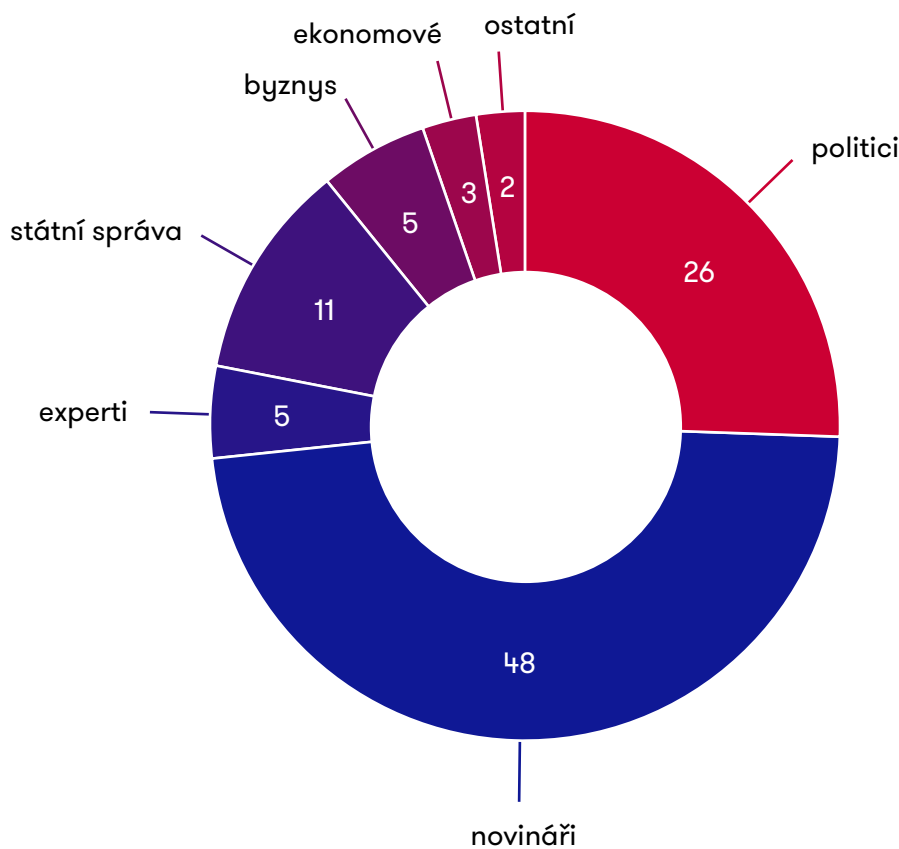
kde tyto investice nepředstavují bezpečnostní rizika a mohou být pro zemi přínosem. Diskuze se soustředila převážně na to, zda je současná úroveň investic vnímána jako dostatečná, přičemž média dávala prostor jednotlivým politikům a jejich hodnocení. Největší pozornost média věnovala činnostem místních politických aktérů a dopadům jejich aktivit, jako byly například cesty prezidenta Zemana do Číny, oznámení pražského primátora Zdeňka Hřiba v souvislosti s dohodou mezi Prahou a Pekingem nebo cesta předsedy Senátu Miloše Vystrčila na Tchaj-wan. Vyjádření pražského primátora nebo předsedy Senátu byla prezentována jako potenciálně odrazující pro čínské investory. Často následovalo stručné srovnání objemu tchajwanských a čínských investic v Česku. Chyběly pokusy pokrýt globální operace CEFC, osobnost Jie Ťien-minga nebo podrobná analýza čínských investic jdoucí nad rámec výčtu nebo stručné charakteristiky společností v majetku čínských investorů. Některá média (např. idnes.cz, MF Dnes) zmínila bezpečnostní rizika spojená s čínskými investicemi, jako je ekonomická závislost na Číně. Zejména po roce 2019 byla však česká mediální debata o čínských investicích prosta nových témat a hloubky.

Následující grafika ilustruje distribuci témat v českém mediálním diskurzu o čínských investicích. Více než polovina analyzovaných textů se zaměřila na čínské investice v České republice, zatímco asi sedmina textů se soustředila na zkušenosti s čínskými investicemi v zahraničí. Mezi další častá témata patřila rizika čínských investic (špionáž, pořízení strategických technologií a know-how), cesty prezidenta

OBRÁZEK 1: REPREZENTACE KLÍČOVÝCH TÉMAT SPOJENÝCH S ČÍNSKÝMI INVESTICEMI V ANALYZOVANÝCH ČESKÝCH MÉDIÍCH (7/2017-2020)

GRAF 5: PROCENTUÁLNÍ ZASTOUPENÍ AKTÉRŮ OVLIVŇUJÍCÍCH DISKURZ V TEXTECH O ČÍNSKÝCH INVESTICÍCH V ČESKÝCH MÉDIÍCH (7/2017-2020)

Zemana do Číny, vyšetřování Jie Ťien-minga, investice CEFC/CITIC (včetně investic do fotbalového klubu Slavia) nebo pozice primátora Hříba a předsedy senátu Vystrčila vůči Číně.

Co se týče tvůrců mediální agendy, není překvapující, že jejich seznam je relativně dlouhý a zahrnuje 439 autorů, spoluautorů nebo citovaných osob. Těch, kteří v diskurzu hovořili nejméně pětkrát a byli v pozici, která významně ovlivnila debatu, však bylo pouze 43. Jako autoři a spoluautoři textů vytvářejí novináři logicky největší kategorii tvůrců agendy (48 %). Nejvíce v diskurzu k tématu čínských investic promlouvali Jaromír Soukup (TV Barrandov), Luděk Mádl (seznam.cz), Tomáš Pavlíček (Radiožurnál), Ondřej Houska (ihned.cz), Barbora Šámalová (ČT1) nebo Martin Ehl (Hospodářské noviny). Politici tvořili další kategorii (26 %), přičemž nejvyšší příčky zastávali prezident Zeman a předseda vlády Andrej Babiš, následovaní bývalým ministrem zahraničních věcí Tomášem Petříčkem, pražským primátorem Zdeňkem Hříbem, nebo předsedou Senátu Milošem Vystrčillem. Zaměstnanci státní správy (11 %) obsadili třetí místo s kancléřem prezidenta Vratislavem Mynářem a mluvčím úřadu prezidenta Jiřím Ovčáčkem jako nejviditelnějšími aktéry. Diskusi ovlivnili také zástupci obchodních společností a ekonomičtí analytici (8 %) a odborníci na Čínu (5 %).

Huawei: tematizace čínské hrozby v 5G sítích

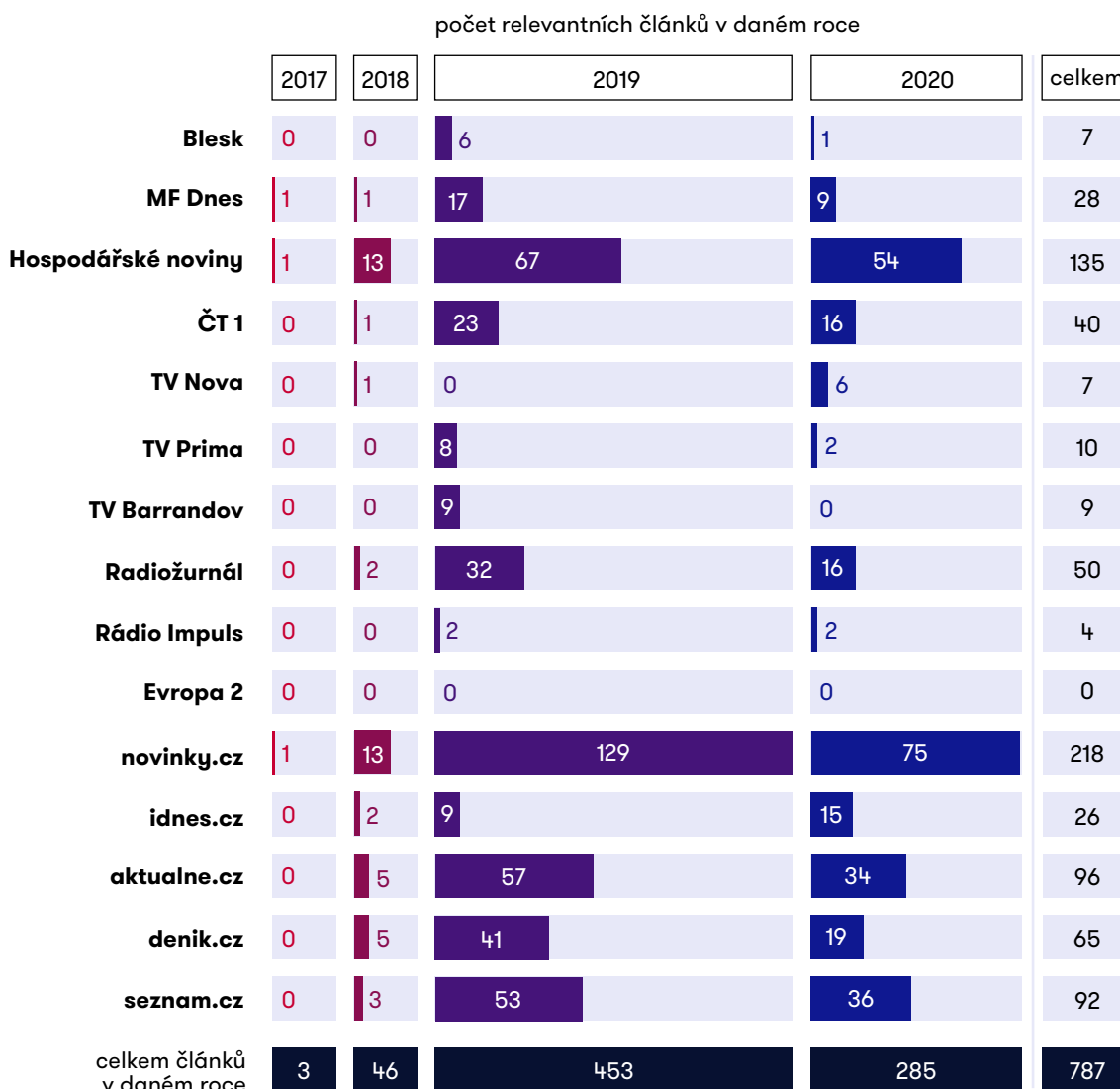
Varování úřadu NÚKIB před výrobky čínských firem Huawei a ZTE v prosinci 2018 vedlo k vyhodnocení rizik přítomnosti obou společností v sítích českých státních institucí, na které se vztahuje zákon o kybernetické bezpečnosti. Společnost Huawei byla následně vyloučena z výběrového řízení na vybudování daňového portálu a výběrového řízení na skenery na pražském letišti Václava Havla. Na tyto kroky reagovalo (asertivně a místy nediplomaticky) čínské velvyslanectví v Praze, což vyústilo v roztržku, ve které čínský velvyslanec interpretoval varování NÚKIB jako „chybu“ a český premiér Andrej Babiš velvyslance veřejně označil za lháře.^{21,22} V reakci na bezpečnostní varování ze strany NÚKIB vyhrožovala Huawei soudním řízením. Tento vývoj samozřejmě rezonoval v českém mediálním diskurzu.

Čínské potenciální zapojení do budování 5G sítí a rizika s tím spojená byla českými médii zařazenými do analýzy pokrývána o něco více než téma čínských investic (celkově se jednalo o 787 textů). Ve srovnání s investicemi však byla debata o 5G sítích v českých médiích více napojena na mezinárodní dění. Zatímco hlavní a nejsilnější impuls pro debatu přineslo jednání domácího aktéra (varování NÚKIB), další impulsy pro mediální debatu byly spojeny s činností externích aktérů. Takovými

GRAF 6: ČASOVÝ VÝVOJ POKRYTÍ TÉMATU 5G SÍTÍ V SOUVISLOSTI S ČÍNOU V ANALYZOVANÝCH ČESKÝCH MÉDIÍCH (7/2017-2020)

GRAF 7: VÝVOJ POKRYTÍ TÉMATU 5G SÍTÍ V SOUVISLOSTI S ČÍNOU V ANALYZOVANÝCH ČESKÝCH MÉDIÍCH (7/2017-2020)

Soumrak východních příslibů: česká mediální debata o čínských investicích a 5G sítích

momenty bylo například vypuknutí čínsko-americké obchodní války, postoj Velké Británie k Huawei, vydání doporučení Evropské komise k 5G (tzv. EU 5G Toolbox) nebo návštěva bývalého ministra zahraničí Spojených států Mikea Pompea v Praze v srpnu 2020. Server Aktuálně zveřejnil případ „nezávislé analýzy“, která tvrdila, že vyloučení Huawei z 5G sítí bude stát Českou republiku 38 miliard Kč.²³ Později se ukázalo, že vytvoření této analýzy sponzorovala společnost Huawei. Další články, které se objevily v Aktuálně, se zaměřily například na Zhenhua Data Technology, jako příklad společnosti, která sleduje občany v Číně, ale také monitoruje diplomaty, politiky nebo „politicky exponované osoby“ v zahraničí.²⁴

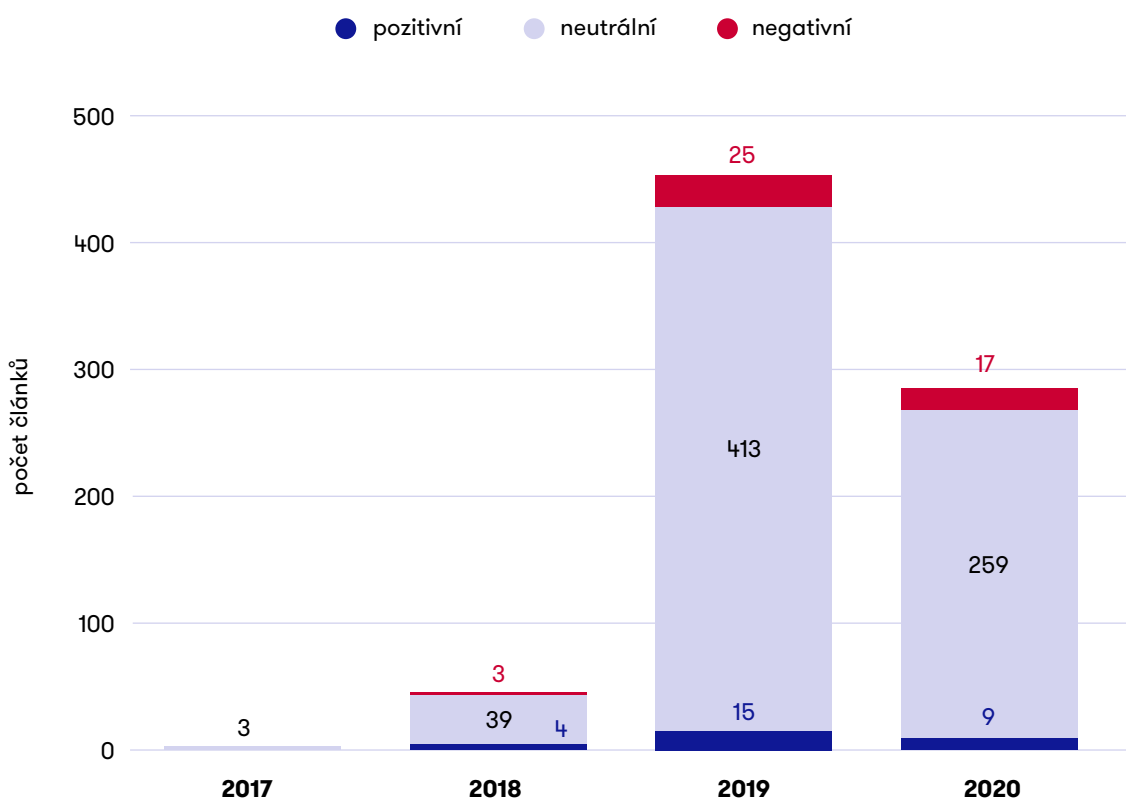
Většina textů zaměřených na téma 5G sítí byly zprávy (591), následovaly rozhovory (70), komentáře (48), články (34), reportáže (26) a debaty (9). Média však publikovala také texty (5) sponzorované společností Huawei.

Mezi analyzovanými deníky byly neaktivnější Hospodářské noviny (135 článků), následované MF Dnes (28 článků). Blesk téma téměř ignoroval (7 článků). Podobně jako u otázky čínských investic, v televizních i rozhlasových stanicích věnovala veřej-

noprávní média 5G sítím v souvislosti s Čínou větší pozornost než soukromá média. ČT1 vytvořila 40 mediálních výstupů, zatímco Radiožurnál 50. TV NOVA pokryla téma 7 příspěvky, TV Prima 10 a TV Barrandov 9 mediálními výstupy. Soukromé rozhlasové stanice (Rádio Impuls a Evropa 2) tomuto tématu nevěnovaly značnou pozornost. Mezi zpravodajskými portály vedl server novinky.cz (218 textů), následovaný portály aktualne.cz (96) a seznam.cz (92). Denik.cz a idnes.cz přispěly k debatě o otázce 5G v souvislosti s Čínou 65 a 26 mediálními výstupy.

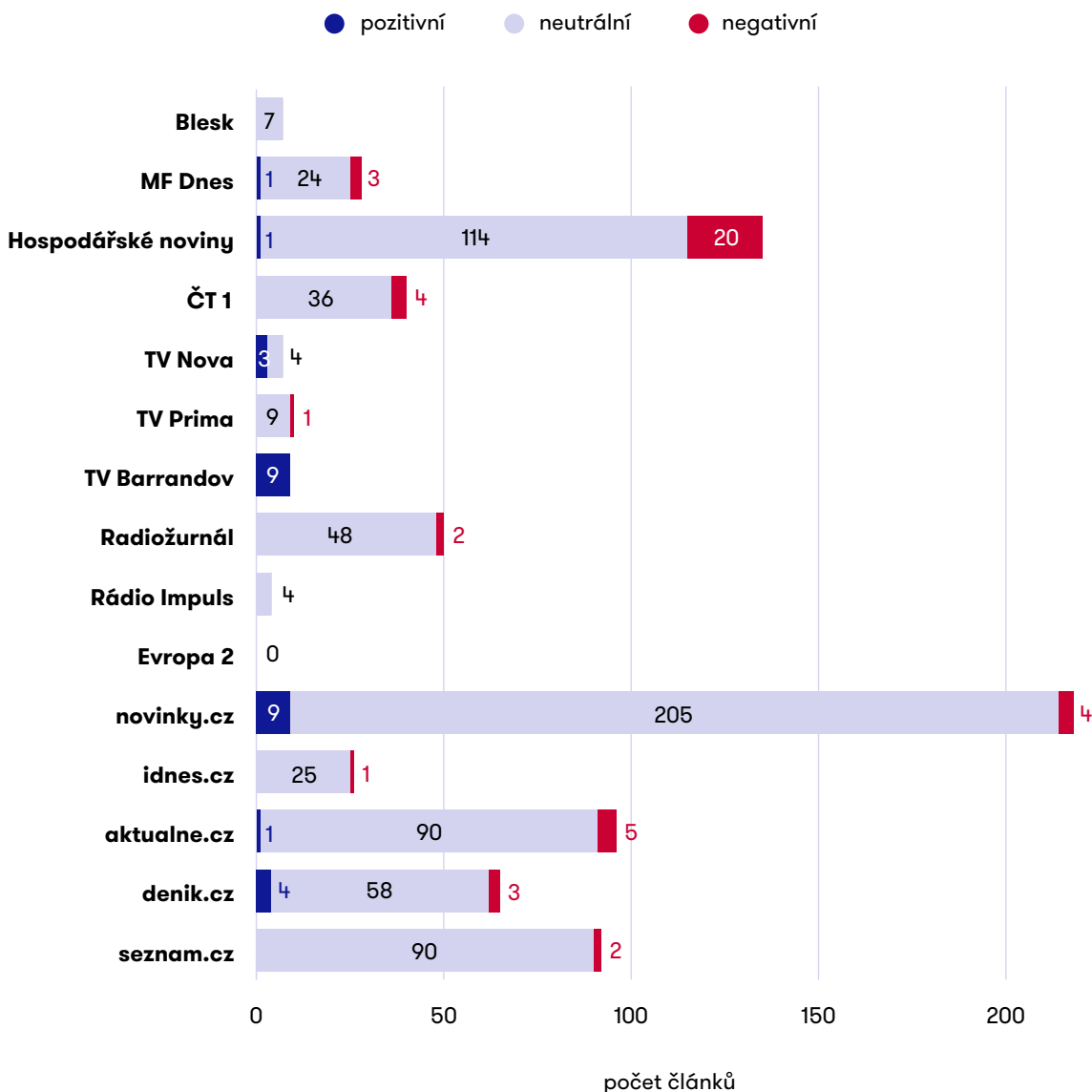
Ve srovnání s tématem čínských investic byla debata k 5G sítím v souvislosti s Čínou techničtější, což vedlo k většinou neutrálnímu sentimentu (91 %). Texty byly často pouhým popisem událostí a pozic politiků, přičemž opakovaně používaly (bez jakékoli přidané hodnoty) původní varování úřadu NÚKIB. Pouze 3 % textů byla pozitivních a 6 % bylo vůči Číně negativní.

GRAF 8: SENTIMENT TEXTŮ K TÉMATU 5G SÍTÍ V SOUVISLOSTI S ČÍNOU V ANALYZOVANÝCH ČESKÝCH MÉDIÍCH (7/2017-2020) - CELKOVÁ DATA

Z 28 pozitivních zpráv si 4 z nich zaslouží bližší pohled. Jednalo se o komerční články (advertorials) sponzorované společností Huawei. Tyto texty vydával denik.cz od října 2020. V analyzovaném období jsme zachytily celkem pět takových článků, z nichž jeden byl obecně pozitivní vůči 5G sítím, ale neutrální vůči Číně. Mimo sponzorované texty byl však sentiment ostatních zpráv publikovaných v denik.cz většinou neutrální, s několika články a rozhovory citujícími rizika spojená s produkty firmy Huawei.

GRAF 9: SENTIMENT TEXTŮ K TÉMATU 5G SÍTÍ V SOUVISLOSTI S ČÍNOU V KONKRÉTNÍCH ČESKÝCH MÉDIÍCH (7/2017-2020)

Soumrak východních příslibů: česká mediální debata o čínských investicích a 5G sítích

Podobně jako u tématu čínských investic nabídla TV Barrandov českému publiku narativ kritický vůči Spojeným státům a zároveň vůči Číně pozitivní. Zprávy televize zahrnovaly rámování, že varování NÚKIB před produkty čínských společností zpomalilo budování 5G sítí v České republice.²⁵

Následující grafika ilustruje distribuci klíčových témat, která se v souvislosti s 5G sítěmi a Čínou objevovala v českém mediálním diskurzu. Jasně ukazuje, že otázka bezpečnosti 5G sítí je v České republice spojena s čínskou telekomunikační společností Huawei, jakožto firmou s nejvyšším podílem komponentů v místních sítích. V rozšíření na celou oblast střední Evropy je možné konstatovat, že Huawei je nejaktivnější čínskou telekomunikační společností. ZTE byla – alespoň doposud – méně viditelná.²⁶

Většina analyzovaných textů se zaměřovala na bezpečnostní rizika, zejména na existenci tzv. „zadních vrátek“ v softwaru čínských společností,²⁷ nebo se věnovala čínsko-americkým vztahům, spolupraci v rámci EU nebo NATO při řešení problémů

OBRÁZEK 2: REPREZENTACE KLÍČOVÝCH TÉMAT SPOJENÝCH S TÉMATEM 5G SÍTÍ V SOUVISLOSTI S ČÍNOU V ANALYZOVANÝCH ČESKÝCH MÉDIÍCH (7/2017-2020)

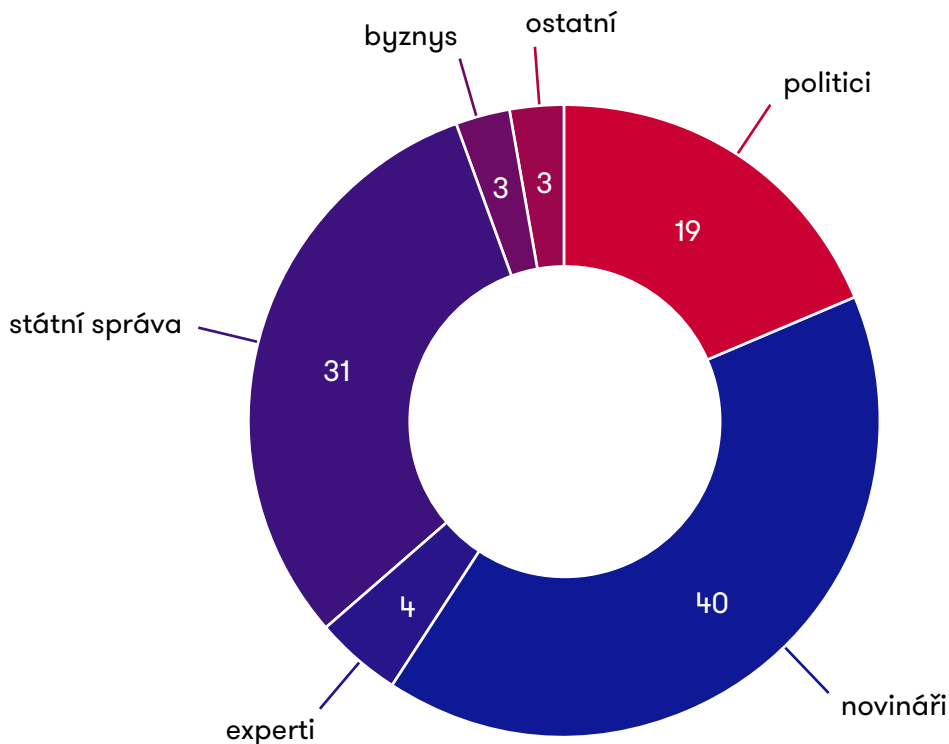
s 5G sítěmi, postojům různých zemí ke spolupráci s Čínou nebo vazbami mezi Huawei a čínskou komunistickou stranou.

Pokud jde o tvůrce agendy, identifikovaly jsme 318 aktérů, kteří přispěli k diskurzu ve zkoumaném období buď jako autoři, spoluautoři nebo citované osoby. Podobně jako v otázce čínských investic se do diskurzu více než pětkrát zapojilo pouze 44 osob. Největší skupinu tvořili novináři (40 %), přičemž nejaktivnějšími přispěvateli byli Martin Ehl, Jan Úšela, Daniel Anýž, Martin Novák (všichni čtyři z Hospodářských novin), Helena Truchlá (aktualne.cz), Jaromír Soukup (TV Barrandov) a Kateřina Perknerová (denik.cz).

Klíčovými tvůrci agendy však nebyly jen osoby, ale instituce a zaměstnanci státní správy (31 %). Nejvýznamnější z nich byl samotný NÚKIB, jehož varování recyklovala média v průběhu většiny analyzovaného období. Také ředitel NÚKIB Dušan Navrátil a mluvčí NÚKIB se k této záležitosti opakovaně vyjadřovali v médiích. Do diskurzu vstoupila také česká zpravodajská služba (BIS) a její ředitel Michal Koudelka. To je zcela logické vzhledem k bezpečnostním aspektům provozování sítí 5G, ale – ve srovnání s ostatními zeměmi Visegrádu, ve kterých probíhal výzkum – stojí za zmínku postavení českých institucí jako přímých tvůrců mediální agendy. Kromě institucí hráli v diskurzu důležitou roli politici (19 %), reprezentovaní nejčastěji prezidentem Milošem Zemanem a předsedou vlády Andrejem Babišem.

Souvislost mezi bezpečnostní komunitou a těmito dvěma politiky podtrhuje, že se nejedná pouze o bezpečnostní charakter tématu. Síť 5G a zapojení čínských společností jsou součástí domácí politické debaty i soupeření politických aktérů s různými zájmy. Andrej Babiš podpořil bezpečnostní instituce, zatímco prezident Zeman při

GRAF 10: PROCENTUÁLNÍ ZASTOUPENÍ AKTÉRŮ OVLIVŇUJÍCÍCH DISKURZ V TEXTECH O 5G SÍTÍCH V SOUVISLOSTI S ČÍNOU V ČESKÝCH MÉDÍCH (7/2017-2020)

mnoha příležitostech podryval důvěryhodnost a postavení české zpravodajské služby BIS a také úřadu NÚKIB. Prezident v reakci na bezpečnostní varování uvedl, že „uvnitř Evropy je takový vztekly červený kousek, to je země, která je proti Huawei“.²⁸ Více tuto myšlenku rozvedl, když prohlásil: „tito dva lidé, Koudelka [ředitel BIS] a Navrátil [ředitel NÚKIB], vážně ohrožovali hospodářské zájmy České republiky, a že „po této kampani proti společnosti Huawei připravuje Čína odvetu, která by měla zasáhnout několik oblastí“.²⁹ Zeman uvedl, že mezi společnostmi, na které se bude zaměřovat čínská odveta, je automobilka Škoda Auto a také PPF, společnost českého miliardáře Petra Kellnera, která má v Číně obchodní zájmy. Čína však dosud k výrazné „odplatě“ nepřistoupila.

Závěry a doporučení

Český mediální diskurz o čínských investicích a 5G sítích v souvislosti s Čínou byl v posledních třech letech překvapivě mělký a repetitivní. V obou analyzovaných otázkách dominovali novináři a politici, ale téma 5G sítí bylo ovlivněno také institucionálními hráči z bezpečnostní komunity.

Diskurz v obou otázkách většinou vyjadřoval neutrální sentiment. Na první pohled může být neutralita sentimentu diskuze vnímána jako výhoda českého diskurzu. Neutralita však není výsledkem promyšleného postoje, který vyplynul z rozvinuté debaty po pečlivém zvážení argumentů. Debata o čínských investicích se zaměřila hlavně na nedostatek investic nebo neúspěch společnosti CEFC, spíše než na rozlišení mezi nežádoucími investicemi do určitých odvětví a naopak oblastí, kde čínské investice nemusí představovat bezpečnostní riziko. Rozlišení mezi typy investic může zvýšit důvěryhodnost České republiky pro zahraniční investory a vést k vyspělejší a transparentnější debatě o českých národních ekonomických zájmech.

Navzdory některým náznakům v mediálním diskurzu naše analýza nepotvrzuje předpoklad, že by debata o otázkách 5G sítí byla primárně a přímo spojena s činností externích aktérů. Diskurzivní analýza textů vytvořených 15 českými nejsledovanějšími mainstreamovými médii ukázala, že debata o 5G sítích, přestože napojená a reagující na vývoj v zahraničí, je primárně ovlivněna domácími událostmi a aktéry. Klíčovou součástí debaty bylo varování úřadu NÚKIB (s určitou podporou zpravodajské agentury BIS). Na rozdíl od jiných visegrádských zemí je český diskurz specifický vzhledem k významné úloze institucionálních aktérů při vytváření mediálního diskurzu. Prezident Miloš Zeman v minulosti často bagatelizoval varování NÚKIB i BIS. Debata o 5G sítích v českém kontextu je tak silně propojena se schopností NÚKIB odolat politickému tlaku a zachovat si důvěryhodnost.

Média měla tendenci toto téma zprostředkovávat jako velmi technickou záležitost a vyvolávala dojem, že otázka zapojení čínských společností do budování 5G sítí by měla být ponechána na rozhodnutí politiků a odborníků. Velmi plochá debata týkající se úzké skupiny osob může být však lehce náchylná ke stočení jedním či druhým směrem. Je třeba v této souvislosti poukázat na další zjištění mapování českého mediálního diskurzu, a sice pokračující snahu čínských aktérů, zde společnosti Huawei, ovlivnit český mediální diskurz (a jeho prostřednictvím veřejné mínění) ve svůj prospěch. Zjistily jsme, že od října 2020 Huawei sponzorovala pravidelně texty o 5G sítích na serveru denik.cz. Pozornost si zaslouží i pozitivní mediální výstupy TV Barrandov, již do dubna 2020 spoluvlastnila čínská státní společnost CITIC.

Monitorování mediálního diskurzu, včetně pokusů Číny o jeho ovlivnění, neztrácí na důležitosti. V tomto ohledu je klíčové posílit a podpořit investigativní žurnalistiku a rovněž českou domácí expertízu na Čínu. Společně mohou poukazovat nejen na problematické aspekty spolupráce českých politických a ekonomických elit s Čínou, ale také upozorňovat na čínské pokusy šířit propagandu a dezinformace v českém mediálním prostoru.

Autorky

Veronika Blablová působí jako výzkumná asistentka čínských projektů MapInfluenCE a China Observers in Central and Eastern Europe (CHOICE) v Asociaci pro mezinárodní otázky (AMO). Veronika studuje Bezpečnostní a strategická studia na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně. Během svého studia absolvovala stáž na velvyslanectví v Litvě a v České televizi. Působila jako dobrovolnice v neziskových organizacích Amnesty International a Egyptská Fronta za lidská práva a jako redaktorka studentského časopisu Security Outlines. Zaměřuje se na oblast východní Asie a konflikty o suroviny.

✉ veronika.blablova@amo.cz

Ivana Karásková, Ph.D., vytvořila a koordinuje mezinárodní projekty MapInfluenCE a China Observers in Central and Eastern Europe (CHOICE), jež se zabývají čínskými aktivitami a vlivem Číny ve střední a východní Evropě. Ivana je analytičkou Výzkumného centra Asociace pro mezinárodní otázky (AMO). Absolvovala studijní a výzkumné stáže v Číně a na Tchaj-wanu a jako Fulbright-Masaryk scholar působila na Weatherhead East Asian Institute na Columbia University v New Yorku. Je alumna International Visitors Leadership Program (IVLP) zaměřeného na screening zahraničních investic a českou zástupkyní v týmu expertů na Čínu při European Center of Excellence for Countering Hybrid Threats (Hybrid CoE) v Helsinkách. V současné době působí jako European China Policy Fellow v think tanku MERICS v Berlíně. Na Fakultě sociálních věd Univerzity Karlovy přednáší kurzy zaměřené na čínskou zahraniční a bezpečnostní politiku, evropsko-čínské vztahy a bezpečnost v severovýchodní Asii.

✉ ivana.karaskova@amo.cz

🐦 [@ivana_karaskova](https://twitter.com/ivana_karaskova)

O MapInfluenCE

Projekt MapInfluenCE zkoumá vliv Číny, Ruska a dalších autoritářských režimů ve střední Evropě, konkrétně v Česku, Polsku, Maďarsku a na Slovensku. Prostřednictvím řady výstupů (články v médiích, rozhovory, výzkumné zprávy, otevřené i uzavřené akce a briefingy) projekt rozšiřuje a formuje odbornou i veřejnou debatu o vlivu a aktivitách Číny v regionu střední Evropy.

Mezinárodně uznávaný projekt, známý ve své počáteční fázi jako ChinfluenCE (2017-2020), využívá při analýze různé nástroje – například diskurzivní analýzu médií, kde zkoumá kdo a proč formuje čínský diskurz v zemích Visegrádu, mapování tvůrců agendy (agenda setters) k odhalení vazeb mezi místními politiky a podnikateli s napojením na Čínu, analýzu změn postojů politických stran k Číně v českém a maďarském parlamentu od roku 1990 do současnosti apod.

Výsledky MapInfluenCE byly citovány v evropském, americkém nebo australském tisku, zmíněny například ve výroční zprávě US-China Economic and Security Review Commission za rok 2018 nebo zprávě Reportérů bez hranic o zranitelnosti médií a představeny na půdě Evropského parlamentu.

Mezinárodní tým publikoval více než 20 policy a briefing paperů v pěti různých jazycích (češtině, polštině, maďarštině, slovenštině a angličtině) a členové týmu byli citováni v mnoha místních i mezinárodních médiích včetně BBC, Financial Times, Wall Street Journal, China Digital Times, Sydney Morning Herald, POLITICO Brussels, Frankfurter Allgemeine Zeitung, Diplomat, Neue Zürcher Zeitung, Le Temps, Radio Free Europe atd.

V roce 2020 se projekt kromě vlivu Číny začal zaměřovat i na další vlivy autoritářských režimů a rozrostl se o další analytiky. Změnil proto název z původního ChinfluenCE na MapInfluenCE.

MapInfluenCE vytvořila a koordinuje Asociace pro mezinárodní otázky (AMO), česká nezisková organizace.

ZŮSTAŇTE S NÁMI!

www.mapinfluence.eu

www.twitter.com/MapInfluenceEU

[@MapInfluenceEU](https://twitter.com/MapInfluenceEU) a [#MapInfluenceEU](https://twitter.com/MapInfluenceEU)

O AMO

AMO je nevládní nezisková organizace založená v roce 1997 za účelem výzkumu a vzdělávání v oblasti mezinárodních vztahů. Základním posláním AMO je přispívat k hlubšímu porozumění mezinárodnímu dění. Poskytujeme prostor pro vyjadřování a realizaci idejí, myšlenek a projektů sloužících k rozvoji vzdělanosti, porozumění a tolerance mezi lidmi.

AMO je jedinečnou transparentní platformou, která zprostředkovává dialog mezi zástupci široké veřejnosti, akademické sféry, občanského sektoru, politiky a byznysu. Dlouhodobě podporuje zájem občanů České republiky o mezinárodní otázky a poskytuje informace nezbytné pro utváření vlastního názoru na současné dění doma i ve světě.

AMO:

- formuluje a vydává studie a analýzy,
- pořádá mezinárodní konference, expertní semináře, kulaté stoly, veřejné diskuse,
- organizuje vzdělávací projekty,
- prezentuje kritické názory a komentáře k aktuálnímu dění pro domácí a zahraniční média,
- vytváří příznivější podmínky pro růst nové generace expertů,
- podporuje zájem o disciplínu mezinárodních vztahů mezi širokou veřejností,
- spolupracuje s řadou dalších domácích i zahraničních institucí.

VÝZKUMNÉ CENTRUM AMO

Výzkumné centrum AMO je předním českým think-tankem, který není spjat s žádnou politickou stranou, ani ideologií. Svou činností podporuje aktivní přístup k zahraniční politice, poskytuje nestrannou analýzu mezinárodního dění a otevírá prostor k fundované diskuzi. Hlavním cílem Výzkumného centra je systematické sledování, analýza a komentování mezinárodního dění se zvláštním zaměřením na zahraniční politiku České republiky.

ZŮSTAŇTE S NÁMI!

- www.facebook.com/AMO.cz
- www.twitter.com/AMO_cz
- www.youtube.com/AMOCz
- www.linkedin.com/company/AMOCz
- www.instagram.com/AMO.cz

Poznámky

- 1 Ivana Karásková, Tamás Matura, Richard Q. Turcsányi a Matej Šimalčík. Central Europe for Sale: The Politics of Chinese Influence. Policy paper 3/2018, Praha: Asociace pro mezinárodní otázky (AMO), 2018, https://www.amo.cz/wp-content/uploads/2018/04/AMO_central-europe-for-sale-the-politics-of-chinese-influence.pdf. Český vyšla kapitola věnující se českému mediálnímu diskurzu v letech 2010 až první polovinou roku 2017, viz Ivana Karásková. Vytváření pročínské agendy v Česku: aktéři, jejich role a vazby. Policy paper 09/2018, Praha: Asociace pro mezinárodní otázky (AMO), 2018, https://www.amo.cz/wp-content/uploads/2018/06/AMO_Vytvářen%C3%AD-proč%C3%ADnské-agendy-v-Česku-aktéři-jejich-role-a-vazby-.pdf.
- 2 Ivana Karásková, Tamás Matura, Richard Q. Turcsányi a Matej Šimalčík. Central Europe for Sale: The Politics of Chinese Influence. Policy paper 3/2018, Praha: Asociace pro mezinárodní otázky (AMO), 2018, https://www.amo.cz/wp-content/uploads/2018/04/AMO_central-europe-for-sale-the-politics-of-chinese-influence.pdf.
- 3 Agnieszka Ostrowska. Great Expectations: China's Image in Polish Mainstream Media and Among Elites. Policy paper 6/2019, Varšava: Centrum pro mezinárodní vztahy, 2019, https://www.amo.cz/wp-content/uploads/2019/09/PP-CHINAS-IMAGE-IN-THE-POLISH-MAINSTREAM-MEDIA-AND-AMONG-THE-ELITES_FINAL-1.pdf.
- 4 „Screening of foreign direct investment“, Evropská komise, 10. dubna 2019, <http://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=2006>.
- 5 Ivana Karásková, Tamás Matura, Richard Q. Turcsányi a Matej Šimalčík. Central Europe for Sale: The Politics of Chinese Influence. Policy paper 3/2018. Praha: Asociace pro mezinárodní otázky (AMO), 2018, https://www.amo.cz/wp-content/uploads/2018/04/AMO_central-europe-for-sale-the-politics-of-chinese-influence.pdf.
- 6 Lukáš Valášek a Jan Horák, „Kellnerův Home Credit platil kampaň na podporu rudé Číny. Využil experty i novináře“, Aktuálně, 10. prosince 2019, <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/home-credit-ppf-kampan-cina-pr-agentura-cb/r~5f0774e01a611ea8d520cc47ab5f122/>.
- 7 Jakub Zelenka a Lukáš Prchal, „Jak vznikl výhrůžný dopis Kuberovi“, Deník N, 30. března 2020, <https://denikn.cz/329631/jak-vznikl-vyhruzny-dopis-kuberovi-u-cinske-ambasady-ho-objednal-hradni-kancler-mynar/>.
- 8 Jan Sedlák, „Huawei se bojí vyloučení ze stavby 5G sítí v ČR. Může to stát 38 miliard, varuje“, Lupa.cz, 3. dubna 2020, <https://www.lupa.cz/aktuality/huawei-se-boji-z-vylouceni-ze-stavby-5g-siti-v-cr-muze-to-stat-38-miliard-varuje/>.
- 9 Janek Kroupa, „Počet dětí, zájmy, majetek. Český Huawei podle exmanažerů řeší klienty s lidmi z čínské ambasády“, iRozhlas.cz, 22. července 2019, https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/kauza-huawei-cina-spionaz-citlive-udaje-klientu-cesty-do-zahranici-gdpr_1907220600_per.
- 10 viz Ivana Karásková et al. (2021). Careful or careless? Debating Chinese investment and 5G technology in Central Europe. Praha: Asociace pro mezinárodní otázky (AMO), 2021. https://mapinfluence.eu/wp-content/uploads/2021/05/Mapinfluence_policy-paper_careful-or-careless_A4_web_05-4.pdf.
- 11 V roce 2017 prohlásila čínská státní společnost CITIC, že převezme společnost CEFC, k čemuž došlo v březnu 2019. „Čínská CITIC Group dokončila akvizici CEFC Europe“, České noviny, 4. dubna 2019, <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/cinska-citic-group-dokoncila-akvizici-cefc-europe/1741372>.

- 12 Ji Tianqin a Han Wei, „In Depth: Investigation Casts Shadow on Rosneft’s China Investor CEFC“, Caixin 1. března 2018, <https://www.caixinglobal.com/2018-03-01/investigation-casts-shadow-on-rising-oil-star-101215272.html>.
- 13 „Kybernetický úřad jsou také čučkaři, čínská odvěta se dotkne Škody a PPF, prohlásil Zeman. Takové informace nemáme, reaguje Babiš“, iHNed.cz, 10. ledna 2019, <https://domaci.ihned.cz/ c1-66426290-cina-kvuli-varovani-pred-technologie-mi-huawei-chysta-vuci - cesku-odvetna-opatreni-rekl-zeman-dotknou-se-pry-skody-auto-a-ppf>.
- 14 Ivana Karásková, Tamás Matura, Richard Q. Turcsányi a Matej Šimalčík. Central Europe for Sale: The Politics of Chinese Influence. Policy paper 3/2018. Praha: Asociace pro mezinárodní otázky (AMO), 2018, https://www.amo.cz/wp-content/uploads/2018/04/AMO_central-europe-for-sale-the-politics-of-chinese-influence.pdf.
- 15 CITIC group se ze společnosti stáhla v dubnu 2020.
- 16 „Mynář s Nejedlým odletěli do Číny ověřit potíže šéfa CEFC Jie Ťien-minga“, iDnes.cz, 15. března 2018, https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/vratislav-mynar-martin-nejedly-jaroslav-tvrdik-milos-zeman-prazsky-hrad-prezident-ciny-cefc-jie-tien.A180315_162329_domaci_lre.
- 17 „Prohlášení Kanceláře prezidenta republiky“, Kancelář prezidenta, 19. března 2018, <https://www.hrad.cz/cs/pro-media/tiskove-zpravy/aktualni-tiskove-zpravy/prohlaseni-kancelare-prezidenta-republiky-1-13959>.
- 18 Ivana Karásková, Tamás Matura, Richard Q. Turcsányi a Matej Šimalčík. Central Europe for Sale: The Politics of Chinese Influence. Policy paper 3/2018. Praha: Asociace pro mezinárodní otázky (AMO), 2018, https://www.amo.cz/wp-content/uploads/2018/04/AMO_central-europe-for-sale-the-politics-of-chinese-influence.pdf.
- 19 „Týden s prezidentem“, TV Barrandov, 1. listopadu 2018, <https://www.barrandov.tv/video/138956-tyden-s-prezidentem-1-11-2018>.
- 20 „Týden s prezidentem“, TV Barrandov, 27. září 2018, <https://www.barrandov.tv/video/136465-tyden-s-prezidentem-27-9-2018>.
- 21 Anna Kottová, „Babiš: Nevím, o čem čínský velvyslanec mluví. Vláda chybu neudělala, varování ohledně Huawei bereme vážně“, iRozhlas.cz, 27. ledna 2018, https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/andrej-babis-huawei-cinsky-velvyslanec_1812271050_ogo.
- 22 „Je to lež a nesmysl. Babiš odmítl čínské prohlášení o společné schůzce k Huawei“, ČT24, 6. ledna 2021, <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/2697848-spor-o-huawei-pokracuje-podle-babise-cinsky-velvyslanec-o-spolecne-schuzce-lhal>.
- 23 Lukáš Valášek, „Ze špionáže podezřelý Huawei vede kampaň za 5G. Využil nezávisle se tvářící institut“, Aktuálně, 14. dubna 2020, <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/site-5g-se-bez-huawei-prodrazi-o-38-miliard-tvrdi-studie-cis/r~6e44780078bb1ea9d74ac1f6b220ee8/>.
- 24 Lukáš Valášek, Pavel Švec a Denis Chripák, „Diplomaté, soudci, politici. 350 Čechů, které monitoroval dodavatel čínské armády“, Aktuálně, 23. září 2020, <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/diplomate-soudci-politici-350-cechu-ktere-monitoroval-dodava/r~5db68ee2fcc811eab408ac1f6b220ee8/>.
- 25 „Týden s prezidentem“, TV Barrandov, 21. února 2019, <https://www.barrandov.tv/video/147648-tyden-s-prezidentem-21-2-2019>.
- 26 Ivana Karásková (ed.). Huawei in Central and Eastern Europe: Trends and Forecast. Praha, Asociace pro mezinárodní otázky (AMO), 2020, https://chinaobservers.eu/wp-content/uploads/2021/02/briefing-paper_huawei.pdf.
- 27 Čína v roce 2017 přijala nový zpravodajský zákon, jenž zakládá právní odpovědnost pro čínské (ale také pro některé zahraniční) občany, společnosti, nebo organizace působící v Číně za účelem zajištění přístupu, spolupráce, nebo podpory zpravodajských aktivit.

- 28 „Zeman v Číně: Jsme vztekly červený kousek uvnitř Evropy, jediná země proti firmě Huawei“, Reflex, 28. dubna 2019, <https://www.reflex.cz/clanek/zpravy/94808/zeman-v-cine-jsme-vztekly-cerveny-kousek-uvnitř-evropy-jedina-zeme-proti-firme-huawei.html>.
- 29 „Zeman ke kauze Huawei: Čína chystá odvetu, ohrožena je Škoda i Kellner“, denik.cz, 10. ledna 2019, https://www.denik.cz/z_domova/zeman-ke-kauze-huawei-koudelka-i-navratil-ohrozili-ekonomicke-zajmy-ceska-20190110.html.

